

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Sted:
Tromsø

Dato:
01.11.2021

Vår ref.(bes oppgitt ved svar):
2019/3627

Deres ref.:
Sindre Dahle

Bardu kommune
v/ Sindre Dahle
Postboks 401 (JE)
9365 Bardu

Saksbehandler:

Bjørn Arne Karlsen
77 64 22 15

Rapport fra digitalt tilsyn med Bardu kommune/Bardu renseanlegg den 24.08.2021. Kontrollnummer: 2021.046.I.SFTF

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Sindre Dahle, avdelingsleder
Kommunalteknikk

Fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark/

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji:
Bjørn Arne Karlsen, seniorrådgiver

Andre deltagere fra virksomheten:

Stine Jakobsson Strømsø, kommunedirektør
Johanne Sollied, enhetsleder Samfunn og
utvikling
Egil Strømsør-Bygdevoll, driftsingeniør
Bjørn Hovde, formann VVA
Bjørn Austvik, fagarbeider VA

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Troms

og Finnmark/ Romssa ja Finnmarkku
stáhtahálddašeaddji:

Per Kristian Krogstad, leder Forurensning

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra tilsyn med Bardu kommune/Bardu renseanlegg den 24.08.2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji avdekket 3 avvik og ga 3 anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Kommunens IK-system er ikke tilfredsstillende for å ivareta en helhetlig og systematisk planlegging på avløpsområdet, for tema ytre miljø
- Kommunens avviksbehandlingssystem for tema ytre miljø er ikke tilfredsstillende på avløpsområdet
- Bardu kommune gjennomfører ikke overvåkingsundersøkelser i resipienten (Barduelva) og mangler derfor kunnskap om evt. påvirkning fra Bardu RA.

Anmerkninger:

- Det anslås at ca. 30 % av innkommende kommunalt avløpsvann ikke går via trapperist som skal ta ut avløpssøppel. Det tas heller ikke ut avløpssøppel fra innkommende septikslam.
- Bardu RA mottar påslipp av sigevann fra Steiland deponi som inneholder ulike tungmetaller og miljøgifter
- Subdelegering av myndighet på avløpsområdet er ikke skriftliggjort

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 1 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 1.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

01.11.2021	Per Kristian Krogstad	Bjørn Arne Karlsen
dato	leder Forurensning	seniorrådgiver

Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji

Kopi av rapporten sendes til:

- Bardu kommune v/kommunedirektør

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: Bardu kommune	
Organisasjonsnr.: 974550083	Eies av: 864993982
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Bardu renseanlegg	Anleggsnr.: 5416.0012.01
Kommune: Bardu	Fylke: Troms og Finnmark
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 07.08.1997	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Statsforvalterens aksjon for avløp 2021.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til luft
- Prosess og renseutstyr
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Bardu kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Bardu kommune innen 20. desember 2021 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Pålegg om retting gjelder ikke for avvik 3, da overvåkingsundersøkelser i resipienten også vil settes som vilkår i revidert utslippstillatelse for Bardu kommune, som er ventet å foreligge innen utgangen av 2021. Det vil i denne bli satt en frist for gjennomføring av overvåkingsundersøkelse i resipienten (Barduelva).

Statsforvalteren ber også om tilbakemelding på anmerkning 1 og 2.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sftfpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji v/Bjørn Arne Karlsen.

4. Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Statsforvalteren varsler herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (jf. *forurensningsloven § 73*) dersom vi ikke har mottatt en skriftlig bekreftelse på at avvikene er rettet innen 20. desember 2021. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt etterspurt dokumentasjon innen 3 uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet.

En eventuell tvangsmulkt vil være et engangsbeløp på kr 30 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

5. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 1. juli 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Bardu kommune bli ilagt et gebyr på kr 27 100,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

6. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkkku stáhtahálddašeaddji (jf. offentleglova).

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Kommunens internkontrollsystem er ikke tilfredsstillende for å ivareta en helhetlig og systematisk planlegging på avløpsområdet, for tema ytre miljø

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, *Krav til dokumentasjon*, punkt 6, 7 og 8

Kommentarer:

Avviket underbygges av følgende funn ved tilsynet:

- Det fremkom på tilsynet at avløp ikke er egen post på agendaen på de månedlige enhetsledermøtene.
- *KDP Vann og avløp 2016-2025* er ikke revidert selv om nye avløpsprosjekter og akutttiltak på ledningsnett fortrenger planens opprinnelige tiltak. Det fremkommer på tilsynet at det langt på vei er nevnte prosjekt og hendelser som styrer prioriteringen av avløpsarbeidet i kommunen.
- *KDP Vann og avløp* fremstår mer som retningsgivende på avløpsiden, enn som et styringsdokument
- *Miljørisikovurdering Steiland renseanlegg* av 25.03.2019 er mangelfull på noen sentrale deler av avløpsanlegget (ledningsnett og renseanlegg), f.eks.;
  - a. Ledningsnett med kummer og pumpestasjoner er ikke risikovurdert
  - b. Uønskede utslipp av forurenset avløpsvann fra renseanlegget er ikke risikovurdert
- Kommunen har ikke tilstrekkelig kunnskap om mengden urensset avløpsvann som slippes ut via overløp og lekkasjer. Det er usikkert om slike utslipp inngår i årlig rapportering.
- Kommunen har ikke tilstrekkelig kunnskap om ledningsnettets oppsamlingsgrad (hvor stor andel av potensielle abonnenter som er tilkoblet) og virkningsgrad (hvor stor del av oppsamlet avløpsvann når frem til renseanlegget)
- Kommunen har ikke tilstrekkelig kontroll på vannprøvenes representativitet.
  - a. Det kunne ikke legges frem dokumentasjon på etableringen av prøvetakingsbrønner/ prøvetakingspunkt.
  - b. Det fremkom usikkerhet rundt valg av maks-uke (rapportering skal skje på bakgrunn av uke med høyest belastning på renseanlegget)

- c. Det er ikke innført akkreditert prøvetaking ved anlegget. Det hevdes at det ikke foreligger prosedyrer for dette for infiltrasjonsanlegg

Avvik 2

Kommunens avviksbehandlingssystem for tema ytre miljø er ikke tilfredsstillende på avløpsområdet

Avvik fra:

Internforskriften § 5, *Krav til dokumentasjon*, punkt 7

Kommentarer:

Avviket underbygges av følgende funn ved tilsynet:

- Avvik er ikke fast punkt på agendaen på enhetsledermøtene
- Kommunens bruk av avviksbehandlingssystemet i Compilo fremsto som mangelfull på avløpssiden.
- Tilsvarende avvik ble avdekket ved forrige tilsyn 25.03.2015 uten at vi kan se at avvikshåndtering på avløpsområdet fungerer noe bedre i dag. Det er laget en 1.01 *Prosedyre for melding av HMS-avvik* og 4.01 *Prosedyre for behandling av avvik*, uten at det kunne vises at disse blir brukt i organisasjonen.
- Det ble på tilsynet hevdet at avvik ble rettet uten å gå via Compilo.
- Det kunne ikke dokumenteres tilstrekkelig opplæring i bruk av avviksbehandlingssystemet.
- Det kunne, for tema ytre miljø, ikke legges frem registrerte avvik på avløpssiden.
Eksempler på kjente hendelser som ikke er meldt som avvik:
  - Overløpshendelse fra lagune i februar 2020, med utslipp til terreng
  - Vedvarende omløp av avløpsvann rundt trapperisten som skal ta ut avløpssjøppel
- Det kunne ikke fremlegges rutiner, skriftlig eller muntlig, for gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer og er oppdatert på tema ytre miljø.

Avvik 3

Bardu kommune gjennomfører ikke overvåkingsundersøkelser i resipienten (Barduelva) og mangler derfor kunnskap om evt. påvirkning fra Bardu RA.

Avvik fra:

Utslippstillatelsens punkt 4 *Resipientundersøkelse*

Internforskriften § 5, *Krav til dokumentasjon*, punkt 6

Kommentarer:

Av utslippstillatelsen av 07.08.1997 fremgår det at det skal gjennomføres undersøkelser Av Barduelva. Det skal gjennomføres enkle årlige undersøkelser som omfatter bakteriologiske parametere og enkle biologiske parametere som for eksempel bunndyr.

Det kunne ikke fremlegges dokumentasjon for at slike undersøkelser er gjennomført, og ingen av deltakerne på tilsynet kunne huske at slike undersøkelser var utført.

8. Anmerkninger

Slam fra Bardu RA komposteres ved nærliggende Bardu RA slambehandlingsanlegg. Begge anlegg eies av Bardu kommune og ligger under avd. Kommunalteknikk, samt driftes av samme personell. Kvaliteten på slammet fra Bardu RA har stor betydning for kvaliteten på sluttproduktet fra Bardu RA slambehandlingsanlegg.

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Det ble på tilsynet anslått at ca. 30 % av innkommende kommunalt avløpsvann ikke går via trapperist som skal ta ut avløpssjøppl. Det tas heller ikke ut avløpssjøppl fra innkommende septikslam.

Kommentarer:

Avløpsslam fra renseanlegget (sedimentasjons- og infiltrasjonslaguner) tas ut når lagunen er tørr og legges til frilandskompostering på kommunens nærliggende slambehandlingsanlegg. Formålet med Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav, og intensjonen med all kompostering av organisk materiale, er at produktet skal kunne utnyttes som en ressurs. Det skal blant annet ikke ha forurensningsmessige ulemper ved bruk.

Når om lag en tredel av innkommende avløpsvann ikke passerer via trapperist som skal ta ut avløpssjøppl, samt at innkommende septik ikke gjennomgår utskilling av avløpssjøppl, vil dette avfallet etter hvert sedimentere på bunnen av lagunene. Dette avfallet vil følge med slammet til kompostranken når lagunene tømmes. Dersom ferdig kompost inneholder større mengder avfall vil dette kunne anses som ulovlig spredning av avfall når komposten avhendes.

Anmerkning 2

Bardu RA mottar påslipp av sigevann fra Steiland deponi som inneholder ulike tungmetaller og miljøgifter

Kommentarer:

Avløpsslam fra renseanlegget (sedimentasjons- og infiltrasjonslaguner) tas ut når lagunen er tørr og legges til frilandskompostering på kommunens nærliggende slambehandlingsanlegg. Formålet med Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav, og intensjonen med all kompostering av organisk materiale, er at produktet skal kunne utnyttes som en ressurs. Det skal blant annet ikke ha forurensningsmessige ulemper ved bruk.

Sigevann fra kommunens nærliggende Steiland deponi pumpes til lagune tre (infiltrasjon), som er avsatt til nevnte formål. Sigevann fra deponier inneholder normalt både tungmetaller og andre miljøgifter. Også i denne lagunen vil det over tid avsettes et slamlag i bunnen, som tas ut og flyttes til slambehandlingsanlegget. Her legges sigevannsslammet, etter hva Statsforvalteren er kjent med, til kompostering sammen med avløpsslam. Dersom ferdig kompost inneholder større mengder tungmetaller/miljøgifter vil avhending av slammet kunne anses som ulovlig spredning av forurensning.

Anmerkning 3

Subdelegering av myndighet på avløpsområdet er ikke skriftliggjort

Kommentarer

Dette ble fortalt på tilsynet. Gjelder f.eks. myndighet til å gi påslippstillatelser, noe som blir gjort av avdelingsleder kommunalteknikk. Kommunens delegeringsreglement går ned på enhetsledernivå. Mangelfull skriftlighet på subdelegering kan medføre at inngåtte avtaler er ugyldige.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Kommunedelplan Vann og avløp 2016-2025
- Overvåkningsprogram for Steiland renseanlegg

10. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)